

KUTLU DOĐUM 2015

**Farklı İnanç ve Kùltùrlerle
BİR ARADA YAŞAMA AHLÂKI**

**Konya İl MüftùlüĐù Kùltùr Yayınları - 8
2015**

Konya İl Müftülüğü Kültür Yayınları
Sayı: 8 - 2015

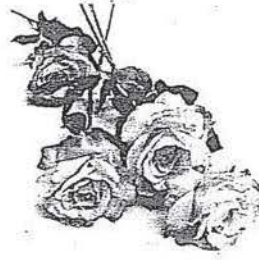
Yayın Koordinatörü ve Editör
Dr. Hamza KÜÇÜK

Tashih
Dr. Hamza KÜÇÜK
Fatih KILINÇ
A.Betül BALIKÇI
Emine YAKAR
Mehmet ERŞAHİN

Baskı - Cilt
Damla Ofset Mat. ve Tic. A.Ş.
Büsan Org. San. 10631 Sk. No: 4 Karatay/KONYA
Tel: (0332) 345 00 10 • www.damlaofset.com.tr
Sertifika No: 14972 / B.T NİSAN . 2015

Dağıtım
Konya İl Müftülüğü
0.332 350 61 58
e-posta: konyamuf@konyamuftulugu.gov.tr

“Yazıların hukuki ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.”
&
“Katkılarından dolayı Selçuklu Belediyemize teşekkür ederiz.”

BİRLİKTE YAŞAMANIN NEBEVÎ ÖRNEKLERİ

Prof. Dr. Ali AKPINAR
Konya İl Müftüsü

İnsanlar, Allah'ın (c.c.) dinine inanıp inanmama konusunda iki gruba ayrılırlar. Allah'ın dinine inananlar ve inanmayanlar. İnananların içerisinde günahkâr, günahsız, dindar, dindar olmayan tüm müminler dâhildir. Münkir, müşrik, kâfir, münafık olan herkes de ikinci grubun içerisinde.

Peygamberler, tüm insanlığa gelmişlerdir. Onlar, inanmayan insanları muhatap kabul etmişler, onları ciddiye almışlar, onlarla konuşmuşlar ve onlara tevhidi anlatmışlardır. Onların bir kısmı inanmış, bir kısmı inanmamış ve davete şiddetle karşı çıkmıştır. Peygamberler de yılmadan, bıkmadan usanmadan iman edinceye yahut inkârcılar helak oluncaya kadar onlarla beraber kalmaya, bir arada yaşamaya devam etmişlerdir. Onlar, hiçbir zaman kendilerini kavimlerinden tecrit etmemişler, onları fildişi kulelerden uyardırmaya çalışmamışlardır. Onların arasında, onlar gibi yaşamışlar, onların çektikleri, yaşadıkları maddî manevî nimet ve külfeti birlikte göğüslemişlerdir.

Son Peygamberin durumu da benzerdir. O, peygamberlik yaşı olan kırk yaşına kadar müşriklerle birlikte yaşamış, onlarla oturup kalkmış, insanî ilişkilerini en güzel şekilde yürütmüş ve hatta onların takdirini kazanmıştır. Nitekim ona müşrikler, *Emîn Muhammed* unvanını layık görmüşlerdir.

1. Peygamberlikten Önce Mekke'de:

O'nun yirmi beş yaşlarında Hz. Hatice ile gerçekleştirdiği evlilik merasiminde, erkek tarafı olarak konuşan amcası Ebû Talib'in şu sözleri, yaşadığı toplum içerisinde onun erdemli bir şahsiyet, bir halk adamı olduğunun delilidir:

İmdi, kardeşimin oğlu Muhammed b. Abdullah'la Kureyş'ten kim tartılsa muhakkak, bu, soy sopça, akıl ve faziletçe ona üstün tutulur; kendisiyle kim ölçülse, bu, ondan büyük gelir.¹

Otuzbeş yaşlarında Ka'be'nin tamirinde kutsal kabul edilen Hacerü'l-Esved'in yerine konmasında hakemliği kabul edilirken Kureyşliler şu sözleriyle onun seçkinliğini teslim etmişlerdi: *Biz Kureyşliler olarak onun hakemliğine razıyız ve onun vereceği hükme boyun eğeceğiz! İşte, el-Emîn! Razıyız ona!*

Kureyşliler; Peygamberimize, daha vahiy ve peygamberlik gelmeden önce, el-Emîn adını takmışlardı. Çünkü Peygamberimiz (a.s.), daha gençlik çağında iken, yiğitlik ve insanlık bakımından kavminin en üstünü, ahlâk güzelliği bakımından en seçkini, soyluluk bakımından en şerefli idi. Konuya komşuya karşı insanların en iyi davrananı, sakinlik ve yumuşak huylulukta en ulusu idi. Doğru sözlülük ve güvenilirlikte insanların en başta geleni, insanları alçaltan kötülüklerden de en uzak bulunanı idi. Yüce Allah, her iyiliği, her üstün meziyeti onda toplamıştı. Bunun için, kavmi arasında daha çok el-Emîn diye anılırdı.²

Peygamberlikle görevlendirildiğinde, omuzlarına yüklenen emanetin ağırlığı ile endişelenen Peygamberimizi teselli ederken Hz. Hatice'nin şu sözleri de onun yaşadığı toplumda iz bırakan muhteşem ahlakının açık göstergesidir:

Öyle söyleme! Vallahi, Allah seni hiçbir zaman utandırmaz, üzüntüye düşürmez. Çünkü sen akrabamı görür gözetirsin! İşini görmekten âciz olanların yükünü taşırsın! Yoksula verir, hiç kimsenin kazandıramayacağını kazandırırısın! Misafiri ağrularsın! Hak yolunda karşılaştıkları musibet ve felaket hadisele-

¹ Asım Köksal, İslam Tarihi, II, 155.

² Asım Köksal, İslam Tarihi, II, 190-191.

*rinde, halka yardımcı olursun. Sözü doğru söylersin! Emaneti yerine verirsin, Güzel huylusun da!*³

2. Peygamberlikten Sonra Mekke'de:

O, kırk yaşında Peygamber olunca yine müşriklerle bir arada yaşamaya ve onlara davetini götürmeye devam etmiştir. Peygamberliğin on üçüncü yılında Hicret ederken yatağına yatırdığı Hz. Ali'ye yanındaki emanetleri bırakmıştı, onları müşrik sahiplerine teslim etmesi için. Zira o sırada Mekke'de çok fazla Müslüman kalmamış, Müslüman olanlar önce Habeşistan'a sonra da Medine'ye hicret etmişti.

*Peygamberimiz (a.s.) Mekke'den ayrılıp Medine'ye gideceğini Hz. Ali'ye haber verip, kendisinden, geriye kalarak, yanında bulunan ve Mekkelilere ait olan emanetleri sahiplerine teslim etmesini, sonra da, gelip kendisine kavuşmasını emretti. Mekke'de; Peygamberimizin doğruluğunu ve emniğini bilmeyen ve saklayamamaktan korktuğu şeyi onun yanında buldurmamayan bir kimse yoktu.*⁴

Peygamberimiz, Mekke'de müşriklerle bir arada yaşarken, onları hak dinine davet etmeye devam etti. Hak dinin güzelliklerini onlara anlatırken, onların bâtil inanç üzerinde olduklarını, ahlakî çöküntü içerisinde olduklarını onlara açık açık söylemekten çekinmedi. Onun, onlarla bir arada yaşaması, doğruları onlara söylemekten ve üzerinde buldukları yolun yanlış olduğunu söylemekten alıkoymadı. Onun bu çırpınışları hep onların hayrına idi. Zira O, tüm insanlığın kurtuluşu için gelmiş ve bunun için çırpınıyordu. Amcası Ebu Talip aracılığıyla Kureyş müşriklerinden gelen uzlaşma tekliflerine *Ey amca! Vallahi, bu işi bırakmam için Güneşi sağ elime ve Ayı sol elime koy-salar da, Allah dinini üstün kılincaya ya da ben bu yolda ölüp gidinceye kadar bırakmam*⁵ diyerek net bir dille cevap verdi. Onlardan gelen sorulara sabırla cevap verdi. İkna edici müdellel konuşmalarıyla onların akıllarını vardırmaya çalıştı. Onların alay, sözlü ve fiilî işkenceleri onu, asla tevhid mücadelesinden

³ Asım Köksal, İslam Tarihi, III, 15.

⁴ Asım Köksal, İslam Tarihi, VI, 149.

⁵ Asım Köksal, İslam Tarihi, IV, 61.

alıkoymadı. Genel olarak ve zaman zaman da özel olarak onların hidayete ermeleri için dua etti. Sözgelimi O, toplumun iki ileri geleni olan Ebu Cehil ve Ömer hakkında şöyle dua ediyordu: *Allahım! Şu iki adamdan, Ebu Cehil veya Ömer b. Hat-tab'dan, sana sevgili olanı ile İslâm'ı aziz kıl, güçlendir!*⁶

O, İslâm'a davet için gittiği Tâiflilerin kendisini taşlamaları üzerine, hepsini helak etmek için hazır olduğunu söyleyen azap meleğine, *Hayır! Ben onların helak olmalarını istemem. Bilakis, Allah'ın, onların nesillerinden, yalnız Allah'a ibadet edecek, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayacak kimseler çıkarmasını dilerim* diyerek dua etmiştir.⁷ Yine şu müşrikler için beddua etsen de Allah onları helak etse, biz de onların eziyetlerinden kurtulsak diye gelen teklifleri, *Ben lânetleyici olarak gönderilmedim, fakat ben Hakk'a davet edici ve rahmet olarak gönderildim. Allah'ım! Kavmime hidayet nasip et! Çünkü onlar bilmiyorlar* diyerek geri çevirmiştir.

Kureyş müşriklerinin İslâmiyet'i önlemek için her tedbire başvurmalarına bakmayarak, Peygamberimiz, Yüce Allah'ın emriyle, hiç kimseden korkmaksızın, gece gündüz, gizli açık, halkı İslâm'a davet ve teşvik etmekten geri durmamakta idi. Son ana kadar amcası Ebû Talib'e davetini sürdürdü. O, Ebu Talib'e ölüm döşeğinde şu hatırlatmaları yapıyordu: *Ey amca! 'Lâ ilahe illallah/Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur' kelime-i tevhidini söyle de, ben Allah katında senin imanına bununla şahadet edebilirim.*⁸ Onun bu kararlı tavrından, ölünceye kadar her insanın davete konu olduğunu ve potansiyel bir mümin adayı olarak görülmesi gerektiğini anlamaktayız.

3. Medine'de:

Peygamberimiz Medine'de de müşrik ve Yahudilerle birlikte yaşamıştır. Müşrikler ve Yahudilerle yaptığı savaşlar yanında, onlarla yaptığı anlaşmaları da vardır. Hicrî altıncı yılda müşriklerle Hudeybiye'de barış antlaşması yapmıştır.

⁶ Asım Köksal, İslam Tarihi, IV, 220.

⁷ Asım Köksal, İslam Tarihi, VI, 76.

⁸ Asım Köksal, İslam Tarihi, V, 55.

Hicretten hemen sonra, Medine’de yaşayan Yahudiler de kurulan devletin vatandaşları olarak Medine Vesikası’nın tarafları olmuşlar, daha sonra da onlarla çeşitli vakitlerde antlaşmalar yapılmıştır. Medine Vesikası denilen anlaşmaya göre *Avf oğulları Yahudileri mü'minlerle birlikte bir topluluk oluşturacaklar; Yahudiler kendi dinlerinde, Müslümanlar da kendi dinlerinde olacaklardı. Yesrib'e saldıracak kimselere karşı, onlar (Müslümanlar ve Yahudiler) aralarında yardımlaşacaklardı.*⁹

Peygamberimiz, değişik vesilelerle Yahudilerin mahallelerine, havralarına, din adamlarının yanına giderek onları İslam’a davet etmiştir. Bir gün Peygamberimiz, yanında bulunanlara, *haydi Yahudilere gidelim* dedi ve birlikte Yahudilerin kazaî işlerinin görüldüğü *Beytü’l-Midrâs (bilim evi)* denilen yere gitti ve Yahudileri İslam’a davet etti.¹⁰ Onların Hz. Musa’nın kurtuluş gününü yâd etmek için tuttıkları Aşura orucunu, *Ben Musa’ya ve onun orucunu tutmaya, sizden daha yakın, daha layığım* diyerek tuttu ve ashabına da bu günde oruç tutmalarını tavsiye buyurdu.¹¹ Yine O, hicretten sonra iki yıl kadar Mescid-i Aksa’ya doğru namaz kılarak, tevhidin tarihi merkezlerinden birine olan saygısını göstererek Yahudilere yakınlık ve hakta birliktelik mesajı verdi. Ne var ki onların çoğu bu incelikleri anlayamadılar. Kur’ân, Yahudilere dair pek çok kıssaya yer vererek onların dikkatini çekmeye ve bu şekilde İslam’a davet etmeye devam etti.

O’nun hasta olan Yahudi komşusunun oğlunu ziyaret etmesi ve ölüm döşeğinde O’na tevhidi hatırlatıp Müslüman olmasını sağlaması da oldukça manidardır. *Bir gün, Hz. Ebu Bekir’le Hz. Ömer’in arasında yürüyüp gittiği sırada, kardeşinin veya kendisinin hasta olan oğluna şifa için Tevrat okuyan bir Yahudi’ye rastladı. Hastaya dini telkinde bulundu ve onun Müslüman olmasını sağladı, vefat edince de onun cenaze namazını kıldı.*¹²

⁹ Asım Köksal, İslam Tarihi, VIII, 176.

¹⁰ Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, I, 577, 943; Asım Köksal, İslam Tarihi, VIII, 254-281.

¹¹ Asım Köksal, İslam Tarihi, IX, 57.

¹² Asım Köksal, İslam Tarihi, III, 218-219.

O'nun münafıklarla müdara içerisinde yaşaması bir başka dikkat çekici bir gerçektir. O, sergilenen çok sayıda nifak davranışına rağmen, hiç kimseyi münafık diye dışlamamıştır. Münafıklığı ile sürekli Müslümanlar arasında fitne tohumları eken başmünafık Abdullah b. Übey'in öldürülme taleplerini, *Hayır! Bilakis, ona yumuşak davranınız. Aramızda kaldığı müddetçe, kendisiyle iyi arkadaşlık yaparız! Onu öldürterek, Muhammed adamlarını öldürtüyor dedirtmem* buyurarak geri çevirmiştir.¹³

Öte yandan Peygamberimiz, Hicrî ikinci yıldan itibaren Mekke'nin Fethedildiği sekizinci yıla kadar putlarla dolu olan Ka'be'ye yönelerek namaz kılmaya devam etmiştir. O'nun Hudeybiye anlaşmasının yapıldığı yılın ertesinde yaptığı Kaza Umresi de putlarla dolu Ka'be'nin tavaf edilmesi ile gerçekleşmiştir. Çünkü Ka'be ancak Mekke fethinden sonra putlardan tamamen arındırılmıştır. Zira O'nun asıl hedefi, öncelikle gönül ve beyinlerdeki putların yıkılmasıydı. Bu gerçekleştiğinde meydana gelen putlar kendiliğinden yıkılıp gidecekti.

Mekke Fethinden sonra zengin üç Mekkeli müşrikten ödünç para almış ve Hevâzin ganimetlerinden onu ödemiş ve şöyle buyurmuştu: *Ödücün karşılığı, ancak, onu ödemek ve teşekkür etmektir.*¹⁴ Mekke fethinin akabinde gerçekleşen Huneyn savaşında, seksen kadar müşrik Peygamberimizin safında savaşa katılmıştı.¹⁵

Medine'ye gelerek canına kasteden Yemame reisi Sümame, esir edilerek Medine'ye getirilince *Bu, Sümâme b. Üsalü'l-Hanefî'dir! Ona iyi muamele yapınız! Kendisini hoş tutunuz, incitmeyiniz* buyurarak ona iyi davranmış, onun mescidde ağır lanmasını sağlamış ve onun Müslüman olmasını sağlamıştır.¹⁶

Peygamberimizin Hicretin onuncu yılında Medine'ye gelen altmış kişilik Necran Hıristiyan heyetini günlerce Medine'de mescidde ağırlaması, onların kendi kiblelerine/doğu tarafına yönelerek ayin yapmalarına izin vermesi, onlarla uzun uzun

¹³ Asım Köksal, İslam Tarihi, XII, 46, 49.

¹⁴ Asım Köksal, İslam Tarihi, XV, 403.

¹⁵ Asım Köksal, İslam Tarihi, XV, 404.

¹⁶ Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, I, 403-405, p679.

tartışmalardan sonra onlarla yazılı antlaşma yapması¹⁷ da birlikte yaşama konusunda İslam Tarihinin en çarpıcı örnek olaylarındanındır.

Nihayet O'nun vefat ettiğinde zırhının bir Yahudi'de rehin olması¹⁸, ömrünün sonuna kadar Medine'de Kitap ehlinin yaşadığının ve Hz. Peygamberin onlarla ticarî ilişkiler içerisinde olduğunun ve hatta onlara borçlandığının açık göstergelerindedir.

Hz. Ömer'in Mecusi İranlılar hakkında, Peygamberimizin onlara *Kitap Ehline davrandığınız gibi davranın*¹⁹ emri doğrultusunda hareket etmesi, Müslümanların gücü ele geçirdiklerinde dahi Müslüman olmayanlara hayat hakkı, düşünce özgürlüğü tanınmalarının açık göstergesidir.

Sonuç:

Tüm bu ve benzeri olaylar, üzerinde dikkatle durulması ve yeniden okunması gereken Nebevî örneklerdir. Bütün bu örneklerden yola çıkarak diyebiliriz ki, Müslüman hangi toplum içerisinde yaşarsa yaşasın; doğduğu yer, çalıştığı yer, okuduğu yer, gezip dolaştığı yerde hangi sebeple bulunursa bulunsun, bulunduğu yerde hayattan ve orada yaşayan insanlardan kopmamalıdır. Onlarla birlikte yaşamalıdır ki, insanlık dini İslam'ın güzelliklerini, onlara tanıtabilsin, onların da hidayet ve kurtuluşuna vesile olsun. Müminin bulunduğu her ortam, bir kısım sorumlulukları ona yükler. İslam'ı en güzel şekilde temsil etme ve inandığı doğruları insanlığa ulaştırma sorumluluğu.

Elbette başkalarıyla birlikte yaşamak, inandığı doğrularından taviz vermek, birlikte yaşadığı unsurların yanlışlarından etkilenmeyi, onları taklit etmeyi gerektirmez. Zira iman adamı, her yerde Müslüman olduğunun, Yüce Yaratıcının denetim ve gözetiminde olduğunun bilincinde, O'nun ölçülerine göre yaşamaya gayret eder. Zaten gerçek mümin, etkilenen değil, etkileyen; pasif olan değil, aktif olandır. Onun varlığı herkesin hayrı-

¹⁷ Asım Köksal, İslam Tarihi, XVII, 193-217.

¹⁸ Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, I, 589, p959; Asım Köksal, İslam Tarihi, XVIII, 170.

¹⁹ Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, I, 646-647, p1059.

nadır. Ona düşen de bu sorumluluğunun bilincinde, inandığı dini bütün yönleriyle yaşaması ve çevresine her konuda en güzel örneği sunmasıdır.
